

N:o 45.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 27 april 1897.

— — — — Andra Kammaren den 28 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående vissa bestämmelser rörande den dagliga undervisningstiden i folkskolorna.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 2.)

(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 2.)

Till Konungen.

Genom föreskrifterna i § 15 af stadgan angående folkundervisningen i riket den 20 januari 1882 påbjudes, bland annat, jemte ett tjenligt afbrott i undervisningen mellan de särskilda lärotimmarne, en längre ledighet, efter olika förhållanden en eller två timmar, mellan förmiddagens och eftermiddagens lärotimmar, samt att den dagliga lärotiden ej får utsträckas i folkskola öfver sex och i småskola öfver fem timmar.

Med anledning af de olägenheter, som ansetts vara förbundna med den stadgade fördelningen af den dagliga lärotiden på för- och eftermiddagstimmar, hafva inom Riksdagen särskilda förslag väckts, afseende att bereda skoldistriktet möjlighet att undvika sagda fördelning af den dagliga arbetstiden i två hufvudafdelningar och att förlägga densamma till förmiddagen.

Beträffande detta önskemål har hufvudsakligen åberopats följande.

Under det nu föreskrifna långa afbrottet i läsningen, då barnen måste utan sysselsättning stanna vid skolan, vande de sig lätt vid hvarjehanda sjelfsvåld, och under eftermiddagstimmarne visade de dåsighet och förströddhet. Om åter en mera samlad lästid infördes, vunnes tillfälle för barnen att dagligen i hemmen öfva sig i sådana arbeten och bestyr, för hvilka de redan vid en ganska tidig ålder hade både lust och förmåga.

Då barnets uppfostran icke borde tillhöra skolan, utan hemmet, och en blifvande arbetare måste tidigt och som barn börja att öfva blick och omdöme samt förvärfva erforderlig grad af fasthet, kraft, uthållighet och arbetsförstånd, vore det för såväl barnen och hemmen samt deras förhållande till skolan gynsamt, om enligt regeln en lärotid af fem timmar, t. ex. mellan klockan 8 förmiddagen och 1 eftermiddagen, infördes. Lärotidens begränsning till endast förmiddagsläsning medförde vidare de fördelar, att barnen kunde under alla årstider hinna hem före mörkrets inbrott samt att de i hemmet erhöles middag af varm och lagad mat, äfvensom att läraren åtnjöte längre tid till förberedelse för lektionerna och till vederqvickelse. Den ifrågasatta anordningen hade under en lång följd af år varit genomförd inom Stockholms folkskolor, och deraf visade sig, att densamma kunde åvägabringas utan men för lärare eller lärjungar. Äfven här och der i landsorten hade en dylik läsordning varit vidtagen och gifvit godt resultat.

Då förhållandena i vårt lands skilda delar äro ganska olikartade, så att den anordning, som passar på en ort, icke alltid lämpar sig för en annan, vill det synas Riksdagen, som borde skollagstiftningen taga hänsyn härtill, så att den icke i detalj regelbinder allt, utan lemnar vederbörande en viss frihet. Derest en sådan anordning, som i ofvannämnda förslag afsetts, på vissa ställen befinnes önskvärd och ändamålsenlig, anser Riksdagen med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke åt domkapitlen, folkskoleinspektörerna och de lokala skolmyndigheterna — hvilka redan nu hafva en viss frihet beträffande undervisningens ordnande i fråga om bestämmande af de tider af året, de dagar i veckan och de timmar å dagen, då undervisning skall i skolorna meddelas — skulle kunna öfverlemnas rätt att, utan inhemtande af Eders Kongl. Maj:ts bifall i hvarje särskildt fall, medgifva undantag från den allmänna regeln, att ett uppehåll af minst en timme bör ega rum mellan förmiddagens och eftermiddagens lärotimmar.

Riksdagen är derjemte af den mening, att de betänkligheter, som från sanitär och pedagogisk synpunkt kunna uppställas mot nyssnämnda förslag, icke äro af den betydelse, att de böra föranleda, att man bestämdt och principiellt skulle motsätta sig hvarje framställning i nämnda syfte utan hänsyn till de skäl, som i särskilda fall kunna förebringas. Derest den dagliga lärotiden inskränkes i folkskola till fem och i småskola till fyra timmar samt afbrytes vid ett tillfälle af en ledighet af minst trettio minuter och eljest af de nu föreskrifna uppehållen mellan de särskilda lärotimmarne, föreställer sig Riksdagen, med stöd af den erfarenhet, som vunnits såväl i Stockholms folkskolor som uti skolor i landsorten, att denna läsordning icke skall verka skadligt hvarken på barnen, hvilka derigenom

vinna förut angifna fördelar, eller på lärarne, som erhålla friare disposition öfver sin tid.

Då det visat sig, att i skolor, der den nu ifrågasatta anordningen blifvit införd och pröfvad, skolgången i allmänhet blifvit jemnare, och då för denna anordnings vidtagande flera här ofvan omförmälda skal föreligga, får Riksdagen anhålla,

att Eders Kongl. Maj:t täcktes meddela sådana bestämmelser, att i folkskolor, der den dagliga undervisningstiden icke öfverstiger fem timmar, och i småskolor, der den dagliga undervisningstiden icke öfverstiger fyra timmar, denna tid må, der församlingen å kyrkostämma derom uttalar önskan, kunna, i den ordning § 10 i folkskolestadgan föreskrifver, fördelas så, att undervisningen tillåtes fortgå och avslutas utan något sådant afbrott af minst en timme, som finnes stadgadt mellan för- och eftermiddagsläsningen, dock under vilkor, att en ledighet af minst 30 minuter lemnas efter de två eller tre första lärotimmarne.

Med undersåtlig vördnad o. s. v.

Stockholm den 28 april 1897.
